

8/2015

XB-1

Měsíčník sci-fi, fantasy a hororu

ZAHRANIČNÍ POVÍDKY

Kim Stanley Robinson
Slepý geometr

ČESKÉ POVÍDKY

Miroslav Hokeš
Život, smrt a plachty
Jana Rečková
Vesmíry, domov můj

PUBLICISTIKA

Grania Davidsonová Davisová
Setkání s doktorem Nesvadbou
Jason Sanford
Co se stane s příběhy,
když čtenáři už všechno vědí?
Pavel Žďárek
Found footage filmy

Cena: 95 Kč – 4 eura

9 771804 660004

08

Avram Davidson
Prameny Nilu

XB1 FANS Z. S.

Co, kde, kdy, jak a proč a už vím jak...

Zapsaný spolek XB1 FANS vznikl původně jako fan club časopisu XB-1, který měl pro nedostatek financí zaniknout v červnu 2013. Rozhodl jsem se pomoci dočasně financemi do konce roku 2013. Mailové stránky se nám začaly hekticky plnit přísliby pomoci a já v euforii nad jejich množstvím začal budovat fan klub časopisu...

Čas oponou trhnul, je červen 2015, časopis si vydávám díky práci skvělé redakce jako svého nového koníčka, z dočasného pomocníka jsem se musel stát vydavatelem. Zapsaný spolek je zapsán, existuje a z původního obrovského množství lidí ochotných pomoci prací je ke dnešku...

8 zájemců o členství

.....těmto ještě jednou děkuji a omlouvám za dlouhé čekání, leč dočkají se...ti, kteří mi příslibili pomoc finanční se zřejmě upokojili tím, že časopis vychází a neozvali se mi již více. Tedy až na jeden případ, kdy jsem se z mailu tohoto skoromecenáše dozvěděl, že „... když jsem si časopis koupil, není jeho pomoci evidentně třeba...”

Proto bylo nutno přepracovat [včetně vznikající infrastruktury] celou vizi spolku jako tlupy mnoha nadšenců, co zachrání časopis na vizi novou, tedy spolku fanoušků dobré literatury, filmu, divadla...a protože dnes je sci-fi / fantasy spíše mainstreamem, než jakýmsi literárním ghettem – pak s dovětkem sf/f/h zejména. Stránky a vše potřebné k chodu spolku jsem místo práce dobrovolníků zaplatil profesionálům, alespoň doufám.

Stojíme pořád o všechny aktivní a myslící lidi, ale zatím je nás málo. A asi to tak zůstane, je to možná škoda, ale asi to tak má být. Člen spolku obdrží za své roční „zápisné“ ve výši 333,- Kč speciální čtvrtletník [od ledna 2016] jen pro fans + cokoliv, co si vymyslí a v rámci spolku bude schopen uvést do života. Nadále je v plánu roční con...notabene když se zatím můžeme sejít u mě doma v kuchyni

První číslo čtvrtletníku se objeví letos na podzim spolu s vydáním časopisu, který držíte v ruce...

Praha, 19. 6. 2015
Saša Rusevský
Předseda spolku

www.xb1fans.cz

XB1

Měsíčník sci-fi, fantasy a hororu

Šéfredaktor

Vlado Ríša

risa@casopisxb1.cz

Zástupce šéfredaktora

Jaroslav Jiran

jiran@casopisxb1.cz

Redaktor

Martin Šust

sust@casopisxb1.cz

Časopis XB 1 s.r.o.

Praha 1, Nám. Republiky 1081/7

PSČ 110 00

www.casopisxb1.cz

Tisk

tmv a. s.

Distribuce

společnosti holdingu PNS a. s.

prodejny firmy Relay

Předplatné

SEND s.r.o.

(www.send.cz/casopis/728/xb1)

Číslo vychází 5. 8. 2015

© Casopis XB1 s.r.o.

ISSN 1804-6606

MK ČR E 19853

Přetisk a jakékoli šíření povoleno

jen se souhlasem vydavatele.

Titulní strana Jim Burns

Obsah

Zahraniční SF

Avram Davidson: Prameny Nilu 3

Kim Stanley Robinson: Slepý geometr 16

Domácí SF

Miroslav Hokeš: Život, smrt a plachty 33

Jana Rečková: Vesmíry, domov můj 46

Publicistika

Jason Sanford: Co se stane s příběhem... 63

G. Davidsonová Davisová: Setkání s doktorem Nesvadbou 64

Fantastická věda

S fotony v plachtách; Stavitelé větrných elektráren se učí od sov;
Noha ze zkumavky; Podivný tanec Plutových měsíců;
Souboj antarktických titánů 62

Filmfaroniáda

Filmové premiéry; Země zítřka; Insidious 3; Jurský svět;
Sedmero krkavců; Odebrat z přátel; *Klapka!* 69

Vivisektor

Čtenáři čtenářům; Terra nullius;

A. G. Riddle: Atlantský gen;

Lauren Beukesová: Dívka, která se třpytila;

Vladimír Šlecht: Rok Havrana;

Patrick Rothfuss: Hudba ticha;

Lukáš Hrdlička: Lovci snů;

Jurij Andruchovyč: Moskoviáda;

Ryan Boudinot: Projekt posmrtného života

Winters H. Ben: Štěnice;

Vavřince Szeghalmiho Listy ze světa stínů;

Hra o trůny: Předehra – Potulný rytíř; *Nové knihy* 73

Čteme nebo nečteme?

Živí mě literární časopis (penze by mě neuživila, ta je jen příjemným zpestřením příjmů. Přiznávám, že ne zcela nepodstatným), takže tato otázka jest pro mne velmi podstatnou. Chodím vykládat po knihovnách a školách jak se píšou knihy, jak se dělá časopis, totéž provozuji na conech, ale ty nepočítám za relevantní. Z těchto návštěv se snažím vysledovat, jak to bude se čtenáři v budoucnosti.

Co se týče časopisů, je pravdou, že SF je značně specifická záležitost. Všechny ostatní literární časopisy, ať už „normální“ nebo odborné, vycházejí jen díky podpoře státu, který jim formou grantů umožňuje živoření. To se SF časopisů netýká. Tedy alespoň u nás.

Vraťme se ke knihám. Je pravda, že se drasticky snížily náklady. Moje první kniha vyšla v devadesátých letech v nákladu skoro třiceti tisíc. To je dnes zcela nemyslitelné. Jenže oproti tehdejšímu se drasticky zvýšil počet vydávaných knih. Nemluvě o konkurenci elektronicky vydaných textů, kdy si může vydat kdo chce co chce. To se však týká i papírově vydaných knih. Existuje totiž množství malých nakladatelství, kde si autor může zaplatit vydání své knihy.

Takže, v Česku vychází každoročně asi sedmnáct tisíc knih, z toho beletrie je více než pět tisíc titulů. Jen SF je vydáno přes sedm set knih ročně a z toho je víc jak sto SF knih českých autorů.

Kdesi jsem se doslechl zajímavé hodnocení - Je překnížkováno.

Jenže proč vychází tolik knih? Je to přece podnikání jako každé jiné a nevěřím tomu, že je v této republice tolik altruistů, kteří věnují své těžce vydělané peníze na vydání knih, které nikdo nečte.

Myslím si, že čtenářů neubývá, naše země byla a je čtenářská, a stále ještě generuje nové čtenáře. Když hovořím s učiteli a ve školách, mluví často o tom, že děti málo čtou, že mají jiné zájmy zaměřené spíše na elektroniku, ať už počítače, nebo televizi... Podle mých poznatků ze základních škol, u dětí záleží na dvou faktorech: na rodině a na učiteli českého jazyka. Bylo pro mě obrovským překvapením, jak velké jsou rozdíly na jedné škole mezi třídami stejného ročníku.

Nicméně je pravdou tvrzení, že je opravdu překnížkováno. Lidé se nedokážou zorientovat v té záplavě knih, které jsou na ně denně chrlený. To mi ostatně potvrzuje i oblíbenost našeho videorekordu.

Takže odpověď je: ČTEME!

Ano, ale se zvyšujícím se tlakem na rodinu, lidi v práci atd. ubývá sil a tudíž se čte méně a jsou vyhledávány tituly spíše oddychové. Většinu knih navíc kupují ženy, což pro hlavně mužskou SF je poněkud problém... Ale čteme. Naštěstí.

Vlado Ríša

Zemřel Kája Saudek

* 13. května 1935

+ 26. června 2015

Zemřel kreslíř Kája Saudek, který od nehody v roce 2006 ležel v komatu v nemocnici. Bylo mu osmdesát let. S americkými komiksy se seznámil již v dětství a později se vypracoval na jednoho z nejuznávanějších a taky nejoriginálnějších tuzemských autorů. Mezi jeho stěžejní díla patří dvě knihy. Muriel a anděl, respektive Muriel a oranžová smrt vytvořil na přelomu šedesátých a sedmdesátých let, ale kvůli normalizaci mohla obě díla vyjít až po převratu.

Muriel a anděl byla v roce 2009 v anketě na webu Komiksárium prohlášena za nejlepší český komiks všech dob.

Jeho tvorba se uplatnila i na filmovém plátně - v roce 1966 použil jeho kresby Václav Vorlíček ve filmu Kdo chce zabít Jessii?, o čtyři roky později pak Oldřich Lipský ve snímku Čtyři vraždy stačí, drahoušku.

Z další Saudkovy komiksové tvorby vyniká Pepík Hipík, Lips Tullian nebo Arnal a dva dračí zuby, ke kterému koncem osmdesátých let psal scénář Ondřej Neff. Kája Saudek spolupracoval i na slavném televizním pořadu Okna vesmíru dokořán, v devadesátých letech potom maloval pro erotický časopis Nei Report.

Cena Locus

Ceny Locus byly uděleny podle hlasování čtenářů stejnojmenného amerického odborného časopisu. V hlavních kategoriích slavil především Joe Abercrombie, s jehož oceněnými díly se snad už brzy setkáme i u nás. Po druhé za sebou se dařilo i Ann Leckie, která své tažení za loven literárních cen zahájila minulý rok. Většinu

literárních kategorií opanovaly ženy, jak už bývá u žánrových cen v posledních letech zvykem. Některých oceněných a zejména nominovaných románů se dočkáme i v českém překladu, stejně jako vítězné antologie Darebáci sestavené hvězdným duem George R. R. Martin a Gardner Dozois, v níž se dařilo i jednotlivým povídkám. A pozadu snad nezůstane ani časopis XB-1...

SCIENCE FICTION ROMÁN

Ann Leckie: Ancillary Sword
FANTASY ROMÁN

Katherine Addisonová: The Goblin Emperor
DEBUTOVÝ ROMÁN

Mary Rickertová: The Memory Garden
KNIHA PRO MLÁDEŽ

Joe Abercrombie: Half a King
NOVELA

Nancy Kressová: Yesterday's Kin
(samostatně)
NOVELETA

Joe Abercrombie: „Tough Times All Over“
(Rogues, česky Darebáci/Argo)
POVÍDKA

Amal El-Mohtarová: „The Truth About Owls“
(Kaleidoscope)
ANTOLOGIE

George R.R. Martin & Gardner Dozois sest. Rogues
(česky Darebáci/Argo 2015)
SBÍRKA

Jay Lake: Last Plane to Heaven
KNIHA MIMO BELETRII

Jo Waltonová: What Makes This Book So Great
VÝTVARNÉ ALBUM

John Fleskes sest. Spectrum 21: The Best in Contemporary

Fantastic Art
UMĚLEC

John Picacio
EDITOR

Ellen Datlowová
MAGAZÍN

Tor.com
NAKLADATEL
Tor

Předplatitelé elektronické XB-1 pro zařízení Apple

Palmknihy zastavily od 1. 7. 2015 prodej časopisu. Zbývající předplatné vrátí, jen co obdrží od appstore seznam předplatitelů.

Můžete je kontaktovat přes **support@palmknihy.cz**. Zákazníci používající zařízení od Apple mohou časopis zakoupit na Publeru - vyjde je to i mnohem levněji, než přes iTunes. Adresa je <https://cs.publero.com/>

Prameny Nilu

(THE SOURCES OF THE NILE)

Bob Rosen se s Peterem Martensem – „Staroušem Petem“ – „Nezmarem Petem“ – „Švorcovým Petem“, jak je ctěná libost – poprvé a rovnou málem i naposled setkal v lobby Rutherfordových kanceláří na Lexington Avenue. Společnost sídlila v jedné z těch nablýskaných nóbl výškových budov, kde se to hemžilo nablýskanými nóbl sekretářkami, a jelikož si byl Bob zatraceně jistý, že on sám není a nikdy v životě nebude ani dost nablýskaný, ani dost nóbl, aby ho takové dívky vůbec vzaly na vědomí, dařilo se mu zůstat v klidu sedět a jen se kochat pohledem. Dokonce i časopisy na odkládacím stolku byly nóbl: *The Spectator*, *Botteghe Oscure* a *Žurnál geografické společnosti státu New York*. Bob se natáhl pro poslední z nich a začel se do „Demografické studie o Jackson Whites“.

Pokoušel se právě pobrat smysl hutných statistických dat o výskytu albinismu mezi členy toho kuriózního kmene (který vděčil svému neméně kurióznímu jménu za skutečnost, že jeho příslušníci byli potomky Indiánů Tuskarora, dezertérů z řad hessenských žoldnéřů, londýnských pouličních šlapek a také „Jacků“, jak se říkalo uprchlým či propuštěným otrokům), když pro něj přišla jedna úžasně nóbl a náramně nablýskaná sekretářka, aby ho zavedla do Tresslingovy kanceláře. Bob odložil časopis na stolek svrchní stranou dolů a vyrazil za dívkou. Zároveň s ním se zvedl i jediný další člověk, který v lobby čekal, takový stařík s portfoliem, a když se míjeli, Bob si všiml, že stařík má v jednom oku krvavou skvrnu. Vůbec měl kromobyčejné oči: byly zažloutlé a protkané sítí červených žilek, a v koutku jednoho z nich svítila jasně rudá kaňka. Rosena se při tom pohledu na okamžik zmocnila tíseň, ale neměl čas nad tím víc přemýšlet.

„Napsal jste to náramně,“ ubezpečil ho Joe Tressling na uvítanou. Pochvala patřila povídce, která Bobovi – prostřednictvím jeho agenta – zajistila tenhle pohovor. Povídka vyhrála první cenu v soutěži a Rosenův agent si pomyslel, že Tressling... že kdyby Tressling... že Tressling by snad...

„Vydat to samozřejmě nemůžeme, vzhledem k tématu,“ zmařil Tressling hned další větou podobné naděje.

„Proč? Co je na občanské válce – na tématu občanské války – špatného?“ zeptal se Rosen.

Tressling se pousmál. „Co se týče prodeje Farmářského sýra tetičky Carrie,“ poukázal, „občanskou válku vyhrál Jih. A přinejmenším nepřísluší nám, abychom *Jižanům* říkali něco jiného. Mohlo by je to popudit. A na Severu je to zase všem putna. Ale něco nám napište. Pro *Hodinku tetičky Carrie* hledáme neotřelé náměty v jednom kuse.“

„Například co?“ zajímal se Bob Rosen.

„Naše velectené americké sýrožroutské publikum by potěšilo pěkné melodrama o vyřešených neshodách ze života současných mladých amerických párů s ročními příjmy nad deset tisíc dolarů. Ale pozor – nesmí se tam objevit nic obscenního, kontroverzního, extravagantního ani staromódního.“

Rosen byl rád, že dostal šanci sejít se s Josephem Tresslingem, který měl ve společnosti J. Oscara Rutherforda na starost scénáře pro pořad *Hodinka tetičky Carrie*. Proslýchalo se, že tenhle rok

povídkám nadobro odzvoní, časopisy umíraly jako mouchy v parném létě a každý rozumný člověk, který se chtěl dál živit psaním (říkal si Bob), se potřeboval dostat do televize. Bob nicméně nečekal, že se mu ten přestup opravdu podaří, a okolnost, že nezná žádné současné Američany – ať už mladé, staré, zadané nebo nezadané – s ročními příjmy nad deset tisíc dolarů, jako by napovídala, že si na takové peníze v životě nepřijde ani on.

„A nic avantgardního,“ dodal Tressling.

Mladá sekretářka se vrátila a oblažila je skvostně nablýskaným úsměvem. Tressling vstal, a tak vstal i Bob. „V lobby ještě čeká pan Martens,“ připomněla sekretářka potichu.

„No, jak to vypadá, dnes už ho bohužel nepřijmu,“ zhodnotil to Joe Tressling. „Tady pan Rosen byl natolik okouzlující, že jsem se nechal připravit o všechnen čas, a pak taky... On je to báječný starý brach,“ usmál se Tressling na Boba a potřásl mu pravicí. „Víte, jeden z těch opravdu ostřílených harcovníků v reklamní branži. Řekl byste, že to on napsal slogany na Zklidňující sirup Madam Winslowové? A k tomu vypráví fantastické báchorky. Velká škoda, že nemám čas si ho poslechnout. Doufám, že vás tu brzy znovu uvidím, Rosene,“ ujišťoval se, zatímco Bobovi dál třásl rukou a odváděl ho ke dveřím, „a že nám přinesete pěknou novou povídku. Takovou, že ji od vás bez váhání koupíme. Pamatujte, žádná kostýmní dramata, žádné cizokrajné prostředí, nic extravagantního, staromódního, žádnou avantgardu a především – nic obscenního nebo kontroverzního. Vy přece neskončíte jako jeden z těch věčně hladových pisálků, co říkáte?“

Než se Rosen nadechl k odpovědi, poznal Tresslingovi na očích, že už pro něj přestal existovat, a předsevzal si, že i kdyby měl duši vypustit, začne neprodleně pracovat na extravagantním, kontroverzním kostýmním dramatu z cizokrajného prostředí, plném obscenností atd. atp.

Cestou k výtahům špatně zahnul, a když se vracel, stanul tváří v tvář proti staříkovi s portfoliem. „Demografická studie o Jackson Whites?“ pronesl stařík s neskrývaným pobavením. „Co je vám do té všivácký holoty? Nenakupují, nic neprodávají, nediktují módní trendy, ani je nesledují. Jenom kradou, smilní a produkují žádná celá čtyři desítky hydrocefalického albaína z každého sta potomků. Přibližně.“

Když přijel výtah, nastoupili do něj společně. Stařík na Boba upřeně zíral; jeho žltorudé oko připomínalo oplodněné vajíčko. „Teda, ne že bych jim to zazlival,“ pokračoval. „Kdybych já měl za mák rozumu, nehledal bych obživu v reklamě, ale narodil bych se jako jeden z těchhle Jackson Whites. Moh byste mě aspoň pozvat na skleničku,“ navrhl bez přechodu. „Když už to na vás ten Tlučhuba Tressling tak pěkně svedl, že mě dneska nepřijme, parchant jeden prolhaná. Pro boha živýho!“ rozdurdil se stařík. „To, co s sebou tahám v tomhle hubeném odřeném portfoliu – panenka skákavá, to má pro ty chlápky na Madisonu, Lexingtonu a na Park Avenue cenu zlata – kdyby jenom...“

„Když dovolíte, zvu vás na skleničku,“ povzdychl si odevzdaně Rosen. V ulicích bylo vedro k zalknutí, a tak doufal, že v baru bude chlázek.

„Panáka Bushmills,“ poručil si starouš Peter Martens.

V baru byl chládek. Bob přestal poslouchat brebentění svého hosta o tom, co že to má v tom svém hubeném odřeném portfoliu (všechno se to točilo kolem jakéhosi nápadu, jak se známým předstihem předvídat, kudy se budou ubírat módní trendy), a začal mluvit o vlastních trampotách. Stařík, který měl nadmíru bohaté zkušenosti s tím, že ho nikdo neposlouchá, nakonec zmlkl a začal si všimát, co říká Bob.

„To bylo tenkrát, jak všichni doslova hltali Heyerdahlovo *Aku-aku*,“ líčil Bob. „Takže jsem čekal, že moje knížka půjde taky na dračku, psal jsem o Rapa Nui, víte, o tom Velikonočním ostrově, a o peruánských otrokářích a vyšperkoval jsem to odkazy ke starým mýtům a podobnými serepetičkami.“

„A?“

„A nic. Jediný nakladatel, který vůbec projevil nějaký zájem, *ten jeden člověk*, abych to upřesnil, mi řekl, že se mu líbí, jak píšu, ale tohle že už by se neprodávalo. Doporučil mi, ať si důkladně prolistuju paperbacky v trafikách. ‚Dobře si je prohlédni, a pak jdi a jednej také tak,‘ přikázal mi. Tak jsem ho poslechl. Umíte si ty romány představit. Na sudých stránkách z hlavní hrdinky strhávají spodní prádlo a ona u toho křičí: *‘Ách ano, ano! Úch! Ted! Ááá!’*“

Bob si nebyl vědom, že by dával číšníkovi znamení, ale co chvíli se odněkud vynořila ruka, aby jim dolila skleničky. „A to ona křičí, *‘potěšeně – anebo, vášnivě’*?“

„Potěšeně i vášnivě. O co vám jde? Chcete vědět, jestli není frigidní?“

Martens uznal, že to by byla absurdní představa. „Víš ty co, Harolde,“ mudrovala u sousedního stolku tudnomyslně macatá blondýna, „ještě štěstí, že mi milej pámbu nenadělil vlastní děti. Zkazila bych si s nima život právě tak, jako jsem si ho zkazila s těma nevlastními. Jsou to nezvedení fakani.“ Martens se zeptal, co se odehrává na lichých dětech.

„Totiž – *‘stránkách’*,“ opravil se po chvílce uvažování.

Bobu Rosenovi znečitlivěla pravá půlka obličeje. Levá ho naopak začínala brnět. Přestal si na chvilku broukat lechtivou písničku a odpověděl. „V tomhle ohledu je to pokaždé stejné. Na lichých stránkách hrdina buďto majzne padoucha po kebuli pažbou pistole, nebo ho skope do kuličky a pak ho praští, anebo ho ztrestá ještě nějak jinak – je přitom svlečený do půli těla, respektive o tom, co se stalo s kalhotami, nemáte jako spisovatel dovoleno říct nic, ačkoli to je pro další vývoj děje o dost zásadnější: musíme předpokládat, že kalhoty se rozpustí nebo co, zatímco hrdina bez košile sklání své svalnaté, leč utlé boky nad nějakou bezduchou kráskou – není to ovšem hlavní hrdinka, protože tohle nejsou její stránky, ale zkrátka nějaká jiná ženština –, do jejíhož klína se noří, aby v něm četl sladká a nepoznaná tajemství...“ Bob Rosen se na okamžik ztrápeně odmlčel.

„To přece nemohlo nezafungovat?“ namítl stařík chraplavým hlasem. „To ti povím, chlapče, sám jsem to zažil, jak se v tomhle měnil společenskej vkus, od *Děvčete z Limberlostských blat* (což byla tak nevinná četba, že to mohly číst i jeptišky) ke knížkám, u jakejch by se museli červenat i přistavní dělníci: takže mě vážně zajímá, jak by to, cos mi tu právě vyličil, mohlo nezafungovat?“

Mladší muž pokrčil rameny. „Do módy se vrátily jeptišky. Roztrhl se s nimi pytel – vznikaly filmy o jeptiškách, knížky o jeptiškách, v televizi byly jeptišky, dokonce i ve westernech...“

A nakladatel mi prostě oznámil, že se změnil trend a jestli bych mu nenapsal o životě svatě Terezy.“

„Fíha.“

„Načež jsem strávil tři měsíce horečnatým sepisováním života svatě Terezy, a když jsem to měl po kupě, ukázalo se, že jsem psal o nesprávné Tereze. Ten omezenec ani nevěděl, že svatých Terez je víc, a mě nikdy nenapadlo se ho zeptat, jestli myslí španělskou svatou Terezu nebo francouzskou – Terezii z Ávily anebo Terezičku z Lisieux.“

„Hrom aby do všech svatejch! Poslouchej, že ty nevíš, jak si připíjeli starý Irčani? Na paměť Tridentského koncilu, jenž káže púst zdrženlivosti od masa, avšak nikoli od pití!“

A tak Bob mávl na barmana. „Ale stejně jsem nechápal, že když se může prodávat jedna Tereza, proč by se ta druhá nemohla. Zkusil jsem to u jiného nakladatele, ale od toho už jsem uslyšel jen tolik, že se zase změnil trend a jestli bych mu nenapsal příběh, který by pojednával o kriminalitě mládeže. Po tomhle jsem si radši sehnal normální práci a nějakou dobu jsem prodával zmrzlinu v podloubí a všichni známi za mnou chodili, aby mi promluvili do duše: *‘BOBE! Ty?! Se svým talentem?! Jak jen jsi MOHL?!’*“

Otlá blondýna odložila brčálově zelený koktejl a nevěřicně pohlédla na svého společníka. „Co tím chceš říct, že mě maj rádi?! Kdyby mě měli rádi, tak se nebudou stěhovat do Connecticutu! Člověk se nestěhuje do Connecticutu, když má někoho rád,“ poukázala výstižně.

Starouš Martens si odkašlal. „Já bych ti navrhol, abys všechny ty tři nebo čtyři záhadně nepublikovatelný příběhy spojil do jednoho. Hlavní hrdina se na peruánský otrokářský loď přeplaví na Velikonoční ostrov, jehož obyvatelé skope do kuličky v případě, že je to chlap, nebo jim nabídne svůj sladký klín, v případě, že je to ženská; pak se mu ale zjeví vobě dvě svatý Terezy a vyličí mu svoje životy – v důsledku čehož se hrdina rozhodne, že se stane lepším člověkem, a přijme práci jako prodáváč zmrzliny v podloubí, aby mohl pomáhat mladistvým delikventům, kteří se tam pravidelně scházejí.“

Bob jenom zabručel. „Při mém štěstí bych to dokončil zrovna ve chvíli, kdy by se znovu měnil trend, a nakladatel by po mně chtěl, abych mu sestavil kapesní Zlatý výběr ze školních čítanek od MacGuffey Readers, případně abych mu sepsal paměti Konstantina Porfyrogenneta. Obrazně řečeno bych nejdřív mrznul někde v Himálajích jako pes, a až bych slezl dolů s rukopisem v zubech, zjistil bych, že všichni přední newyorští nakladatelé a kritici si mezitím nasadili šnorchly a ploutve a harpunují ryby na dně Rudého moře... Jenom si pořád nejsem jistý, do jaké míry se vkus čtenářů mění sám od sebe, a jak velkou roli v tom hrají právě tihle nakladatelé a kritici...“

Bob sice věděl, že v baru je chladno, ale stejně měl najednou dojem, jako by se vzduch před ním začal tetelit, a on se skrz to tetelení díval, jak se Peter Martens zdvihá ze židle a jak se k němu naklání, jako by do něj náhle vjel život, a prastarý, zbrzděný obličej mu prozářila dychtivost. „A chtěl bys mít jistotu?“ zeptal se ho starouš Martens. „Chtěl bys vědět, *doopravdy* vědět, jak to je?“

„Co? Jak?“ Bob se polekaně zarazil. Staříkovo oko už bylo téměř úplně zalité krví.

„To máš tak,“ pokračoval Martens, „já ti to můžu říct. Já bych ti mohl říct, *co* a *jak*. Na celém světě jenom já a nikdo jiný. A nejde jenom o knížky, ale o všechno. To máš tak...“

Vtom se zdvihl podivný šum, jako když v dálce zachrastí vítr v suché trávě, a Rosen zvedl hlavu a uviděl, že u jejich stolku stojí nějaký muž a šeplavě se chichotá. Neznámý byl oděný ve světle hnědém obleku, měl světle hnědou pleť, byl velice vysoký a hubený, měl malinkou hlavičku a trochu se hrbil. Připomínal kudlanku. Nad širokým namodralým horním rtem mu rašil tenký knírek ve tvaru obráceného V.

„Už zase blouzníš, Martensi?“ otázal se muž a nepřestával se smát tím svým drásavým, šepotavým smíchem. „Nerozeznáš sny falešné, jež unikají branou ze slonové kosti, od snů pravých, jež unikají branou z průhledné rohoviny?“

„Táhni k čertu, Shadwelle,“ zabručel Martens.

Shadwell natočil mrňavou hlavičku k Rosenovi a zazubil se. „Vykládal vám, jak dělal na té reklamě na Zklidňující sirup Madam Winslowové? Věčná škoda, že Harrisonova farmaceutika ten kšeft pohřbila! Říkal vám, že dělal i na té slavné reklamě pro Sapolio? Nebo že ten slogan na čističe koberců Stanley Steemer je taky jeho práce?“ („Vypadni, Shadwelle!“ odbyl příchodícího Martens, položil si lokty na stůl a znovu se otočil k Bobu Rosenovi.) „Anebo prostě jen tak žvanil jako námezdní dělníci na Zambezi, co vás zapřísahají, že znají místo, kam chodí umírat sloni? – Há-dej, kde-se mó-da ro-dí, u-ho-dneš-to hra-vě,“ zadeklamoval. „Na-dně flaš-ky – ne-bo v-starý Mar-ten-so-vě hla-vě?“

Martensova hlava, řídce pokrytá žlutavě bílými vlasy, s sebou škubla směrem k posměváčkovi. „Tohle, chlapče,“ prozradil Bobovi, „to je T. Pettys Shadwell, nejbídnější mizera pod sluncem. Rozjel takovej pofidérní byznys – z vlastní kapsy, protože jemu by na úvěr nikdo neprodal ani čepici – s průzkumem trhu. Ačkoli nevím, kterej podnikavec by si ho ještě najal, po tom, co ze mě stará Polly Adlerová divže duši nevymlátíla. – Varuju tě, Shadwelle,“ obrátil se na kundlankáče, „klid se vodsad. Já už tě mám plný zuby. Ze mě už žádný informace nevymámíš.“ Martens pak ještě chvíli barvitě vypočítával, čeho všeho by se od něj T. Pettys Shadwell nedočkal v případě, že by chcípal žízni, a nakonec si založil ruce na prsou a významně se odmlčel.

Nejbídnější mizera pod sluncem se zaculil, zajel na kost hubenou rukou do kapsy a vytáhl z ní trhací bloček s bílými kartičkami z tvrdého papíru. Jednu z nich podél perforované hrany odtrhl a podal ji Bobovi. „Moje navštívenka, vážený. Je sice pravda, že zatím nemám velký záběr, ale tohle se bude pořád rozrůstat. A neberte tady pana Martense moc vážně. A nekupte mu toho pití moc. Nemá už tak dobré zdraví jako dřív – a že to nikdy žádná sláva nebyla.“ Shadwell se naposledy zasmál, jako když vítr zaharaší v suché kukuřici, a šel si po svých.

Martens si povzdychl a slízl z tající kostky ledu posledních pár lesklých kapek bushmills. „Pořád žiju ve smrtelný ouzkosti, že se mi jednoho dne poštěstí mít dost peněz, abych si koupil všechen chlast, po kterým zatoužím, a že až se z toho probudím, tak zjistím, že jsem to svoje strážení tajemství vyklopil zrovna tomudle baziliškovi, co se právě odporoučel. Chápeš to, chlapče, že si někdo nechá natisknout vizitky a pak je škuje jako lístky vod šatny? A ještě si libuje, že se mu taklenc nepoztrácej ani nezmačkaj. Takovej vochcápek nemá právo na existenci, podle přírodních ani podle společenských zákonů.“

V chladném vzduchu a bzukotu barové místnosti se Bob pokoušel zachytit určitou myšlenku, která před ním koketně ustupovala do zapadlých zákoutí jeho mysli. Nebýt toho, cítil, že se

mu ještě nikdy neuvažovalo jasněji. Ale z nějakého důvodu ztratil nit, přistihl se, jak si pro sebe vypráví žertovnou anekdotu ve francouzštině a – přestože na střední ve francouzštině nikdy nevynikal – jak se rozplývá nad čistotou svého přízvuku a dokonce se směje pointě.

„Na černý neglizé se vyprdni,“ rozhorlila se tlustá blondýna. „Chceš si udržet manžela v posteli?“ řekla jsem jí, „tak mě poslechni...“

Myšlenka, která se prve odmítala nechat polapit, najednou sama přiskotačila a hupsla Bobovi rovnou do klína. „Zjistíte, že jste vyklopil tajemství?“ zopakoval po staříkovi pochybovačně Bob. „Jaké tajemství že jste vyklopil? Myslím – Shadwellovi.“

„Nejbídnějšímu mizerovi pod sluncem,“ dokončil starouš Martens automaticky. Pak se mu do věkovité tváře vloudil ten nejpodivnější výraz: radostný, pyšný, zchytralý a bázlivý zároveň...

„Chtěl bys vědět, kde jsou prameny Nilu?“ zeptal se. „Řekni, chtěl?“

„Tak ho *nech*, ať si vyjede třeba do Maine,“ řekla jsem jí. „Ať si tam celej boží den maluje skály,“ jsem jí řekla. „Jenom ho pro boha živýho za žádnou cenu nepouštěj na Fire Island.“ Přesně tak jsem jí to řekla. A jestli jsem neměla pravdu, Harold? – otravovala macatá blondýna.

Bob si uvědomil, že Pete Martens něco šeptá. Podle toho, jak se tvářil, to muselo být důležité, a tak se Bob ve všeobecném halasu snažil rozeznat jednotlivá slova a přitom si s opileckou rozšafností kdovíproč pomyslel, že by to přece měl někdo zaznamenávat těsnopisem nebo jak... chceš vědět, *doopravdy* vědět, kde se rodí tydle změny obecného vkusu a jak a taky jak často? Ale kdeže; copak mně se něco donese? Roky jsem pro ně byla Clara-ta-hrozná-macecha, a teď je ze mě Clara-ta-hrozná-tchýně. Najdou se v každý generaci takoví jako oni? Určitě... se to už roky ví... už celý roky se to ví... jenže *kdo?* – a *kde?* – takoví hledači a pátrači, jako byl Livingstone a jemu podobní, kteří hledali a pátrali... pátrali a hledali, překonávali útrapy, protože doufali, že objeví prameny Nilu...

Kdosi ze sebe vyrazil táhlé, srdceryvné zaštkání. Musela to být Clara. A pak se v hlavě Boba Rosena dlouho neozývalo nic jiného než bzukot, halas a hučení, zatímco starouš Martens seděl líně rozvalený na židli a uštěpačně si ho prohlížel krvavým okem, přes které se mu pomalu, pomaloučku zatahovalo víčko: a starouš Martens už nikdy nikomu neřekl ani slovíčko.

Bob se probral s příšernou kocovinou, která jen zvolna ustupovala pod nápojem všech zaručených léčebných prostředků (anebo možná navzdory jim), na jaké si jeho rozbolavělý mozek dokázal vzpomenout: zkusil to s černou kávou, silným čajem, čokoládovým mlékem a nakonec i s blivajzem ze syrového vejce, mleté červené papriky a worcestrové omáčky. Alespoň se mu žaludek nezvedá naprázdno, rozhodl po nějaké chvíli výsledky s uměřenou vděčností. A taky štěstí, že má doma všechno potřebné, takže nemusí vytáhnout paty z domu. Bydlel v čtvrti s dobrou občanskou vybaveností a žil v samém srdci toho včelínu, v bloku domů, kde tradiční bagely s uzeným lososem zvolna vyklízely pole jednak vepřovým střívkům a žaludkům a jednak obchůdkům s hispánskými a kreolskými specialitami; mezi kolonami autobusů a dodávek tu věčně pobíhaly hordy všiskajících děcek a povrch ulic bez ustání masakrovaly sbiječky.

Bobovi proto chvíli trvalo, než pochopil, že rámus, který

slyší, není tlumená ozvěna vrtáků, ale bušení na dveře. Nejistě k nim dovrával a otevřel. Nebyl by ani trochu překvapený, kdyby na prahu uviděl přešlapovat havrana, ale stál před ním vysoký, poněkud nahrbený muž s maličkou hlavou a s rukama složenýma na hrudi tak, že připomínal kudlanku.

Bob několikrát chabě a bezvýsledně zapátral v paměti a nakonec se mu z hrdla zkusmo vydralo: „Shadbum?“

„Shadwell,“ opravil ho vlídně příchozí. „T. Pettys Shadwell... Řekl bych, že se asi necítíte moc dobře, pane Rosene...“

Bob se zachytil dveřní zárubně a slabě zasténal. Shadwellovy kudlančí pařátky se rozvinuly a odhalily – ale ne, nedržel v nich žádný úlovek, žádného napůl ožvýkaného pidimužička –, svíral v nich jenom papírovou tašku a hned ji také před Bobem otevřel.

„... a tak jsem si dovolil přinést vám trochu horkého kuřecího vývaru.“

Polévka byla blahodárně teplá, silná, a k tomu i dobře chutnala. Bob ji polykal plnými doušky a mezi hlty nakrápělým hlasem děkoval. „Ale to je maličkost, to vůbec nestojí za řeč,“ mávl Shadwell rukou. „Jsem rád, že vám to přišlo vhod.“ Nastalo ticho, přerušované jen tichým srkáním. „Ale je ho škoda, starouše Martense. I když už měl svůj věk. Ale i tak – a pro vás to musel být hrozný šok. Prý ho trefilo. Poslyšte, snad vás kvůli tomu policajti nepopotahovali?“

Z horkého vývaru jako by se do Boba přelila trocha síly. „Vůbec ne, byli vážně moc milí,“ odpověděl. „Velitel stanice mi říkal ‚synku‘. A přivezli mě zpátky domů.“

„Hmm.“ Shadwell vypadal, že o něčem přemýšlí. „Rodinu žádnou neměl. To vím jistě.“

„Aha.“

„Ale – i kdyby po něm zůstalo pár dolarů... spíš ani ne, ale – i kdyby ano, tak je asi někomu odkázal, možná i nějaké nadaci. To nic. To nás nemusí zajímat. Určitě se ale nenamáhal s tím, aby někomu odkazoval svoje papíry... skicáře s návrhy starých sloganů a tak podobně. Taky by to nikomu na nic nebylo. Vyhodili by to nebo spálili. Ale mně by se to hodilo. Přece jen, celý život dělám do reklamy, věřil byste? Fakt. Už jako kluk jsem roznášel letáky, nekecám.“

Bob si zkusil představit, jak T. Pettys Shadwell vypadal jako kluk, nepovedlo se mu to, a tak si nabral další lžici polévky. „Je moc dobrá,“ zahučel. „Ta polívka. Děkuju. Že jste se obtěžoval.“

Shadwell ho znovu vehementně ujistil, že to nestojí za zmínku. Pak se zasmál. „Starouš Pete s sebou v tom portfoliu všude tahal hrstku svých nejlepších nápadů,“ prozradil. „Ale jistá část těch materiálů se ve skutečnosti týkala jednoho našeho společného podniku, který jsme se kdysi pokoušeli rozběhnout. Nic z toho nakonec nebylo, ale ten mezulán to nikdy doopravdy nepustil z hlavy a pořád ho to zvedalo ze židle – jsem přesvědčený, že by vás to mohlo zajímat. Co kdybych vám to ukázal?“

Bobovi bylo pořád ještě hodně zle, ale už se mu aspoň nechtělo umřít. „Klidně,“ souhlasil. Shadwell se rozhlédl po pokoji a pak se vyčkávavě zahleděl na Boba. Uběhla celá minuta, než se zeptal: „Kde to je?“ – „Kde je *co?*“ – „To portfolio přece. Starouše Martense.“

Oba muži na sebe zírali. Do toho zazvonil telefon. Bob sebou škubl a se záupněm zvedl sluchátko. Volala Noreen, děvče s divadelními a literárními ambicemi, s nímž Bob udržoval neveřejný, striktně dvoupolohový milostný poměr, přičemž do polohy vypnuto se jejich vztah pokaždé přepínal ve chvíli, kdy se